

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravištvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 2½ pšeničnih kg, celoletno 30 pk. V maju 1922 računamo pk po 4 Din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Strah pred izpremembo.

Socializem povzroča ljudem slabih živcev še vedno velik strah in včasih kar pravo grozo. Beseda sicer že davno ni več nova in sliši se tudi dovolj pogosto. Včasih je kurja polt oblivala ljudi, če so slišali le ime. Ali navada, o kateri pravi slovenski pregovor, da je železna srajca, je to vendar nekoliko oblažila. Zdaj se plašijo socializma bolj stvarno. Plašijo se tistega, kar socializem po njihovem mnenju predstavlja in vsebuje. Plašijo se pravzaprav strahu, katerega ni.

Najhujši strah socializma je ta, da hoče »vpeljati« nekaj, česar še ni bilo nikoli. Prekucniti hoče družabni in gospodarski red. Ali ni to blaznost, ko je bilo vendar od nekdaj tako?

Seveda! Če bi bilo res, da je bilo gospodarstvo na svetu vedno enako in da se ni nikoli izpreminjal družabni red, tedaj bi bili socialisti norci. Toda čudno je, da se s tako neumnostjo še lahko love kalin v človeški podobi.

Danes vidimo parne stroje, električne motorje, čudovite akumulatore, železniške lokomotive, parobrode — odrasli otroci pa mislijo ... ne! Nič ne mislijo, ampak kar tako se jim zdi, da morajo biti kapitalisti lastniki delovnih sredstev in da sploh ne more biti drugače. »Ker je bilo od nekdaj tako.«

Kristjani so se učili, kako je bil ustvarjen raj in kako lepo se je Adamu tam godilo. Dobro — kdo je bil takrat lastnik delovnih sredstev? Kdo, ko sta Adam in Eva ves božji dan pasla lenobo?

Da — takrat ni bilo delovnih sredstev, kajti ni bilo dela. Blagor nam, če bi ob sami lenobi dobivali vse, kar potrebujemo za življenje. Le nekoliko dolgočasno bi menda bilo. Pa pustimo raj, ki je izgubljen. Vprašajmo rajši učenjake, kakšna delovna sredstva so imeli ljudje v najstarejših časih. Da ni bilo električnega pluga, bržčas ni treba dokazovati; saj ga še dandanes nimajo prav povsod. A sem-tertja ga že imajo!! Najstarejši ljudje pa niso imeli niti lesenega; tudi sekire niso imeli in motike in grabelj. Kajti vse to je moral izumiti človek; na drevju niso nikdar rasle take ropotije.

Znanost, ki veruje le dokazom, nam pravi, da je človek nekdaj živel v popolnoma divjem stanju, kakor žive še dandanes nekatera plemena. Takrat pač ni bilo na svetu tako, kakor je dandanašnji. Takrat se je delo šele pričelo in z njim tudi delovno sredstvo.

Če nam ne bi dokazovale stare najdbe, bi nam morala dopovedati sama pamet, da niso prvi ljudje imeli nič drugega, kakor naravo in njene surove snovi. Neobdelani kamen je ležal na tleh in to je bilo prvo človekovo orodje in orožje. Nedomestoval mu je kladivo in meč, sekuro in puško. Bil je njegovo prvo delovno sredstvo, a zanj takrat prav tako važen, kakor danes lokomobil in Kruppov top za nas.

A ne pozabimo glavnega vprašanja: Čigavo je bilo delovno sredstvo? Ker je bila zemlja malo obljudena in človek tudi

še ni poznal denarja, smemo verjeti, da ni bilo kapitalistov, ki bi bili že takrat za-grmeli strahovite besede: Kdor hoče dela in kruha, se mora vpreči v našo mašino! Lastnik delovnega sredstva je bil, kdor je delal!

Kamen ni ostal surov, kakor ga je razmetala priroda. Človek se je izuril in si je napravil iz njega vsakovrstno orodje. Kdor ga vidi danes, mora občudovati spretnost tistih rok, ki so izdelovale iz prostega kamna ne le praktične, temveč tudi lepe sekire, mogočna kladiva in naj-finejše igle. Tisočletja je bil kamen najvažnejša snov, in spomin na njegovo znamenitost se je dolgo ohranil. Židje n. pr. so smeli pri neki verski ceremoniji rabiti samo kamenit nož, ko so že davno znali obdelovati kovine.

Dobro vemo, da se je to temeljito izpremenilo. Človek se je polastil brona, začel je rabiti železo, že prej seveda se je seznanil z ognjem in njegovimi čudeži, naučil se je izdelovati jeklo.

Ampak ne pozabimo: Nekdaj je bil delavec lastnik delovnega sredstva. To je važno, kajti s tem je nesmrtno blamirana tista ošabna trditve: Od nekdaj je bilo tako! Prav nasprotno je res: Nikoli ni bilo tako, kakor je danes. Še včeraj je bilo nekoliko drugače, in jutri, prihodnje uro, bližnji hip bo spet drugače, kajti čas je izpreminjanje.

Pameten človek ne želi, da bi se vr-nili časi, ko so ljudje prebivali v brlogih, iz katerih so s strahovitimi boji prepodili divje zverine. Kolibe na kolih sredi jezer niso naš ideal. Tudi ne zdihujemo po ča-

Pol ure v čakalnici „Narodne banke“.

Slučaj me je zanesel v Knafljevo ulico. Ustavil sem se pred poslopjem »Narodne tiskarne«, malo sem si ogledal to gnezdo vsega in vsakega patriotizma in stopil sem počasi proti tivolskemu drevo-vedu.

Komaj sem pa prišel do druge, pala-či podobne hiše, se izvali iz nje gruča ljudi, ki so glasno zabavljali in z rokami destikulirali. »Lopovi! Bagaža! lumpi! čas nam kradejo, kdo bo mene za to na-gradil? Ali more biti pri Culukafrih huj-še?« itd. (Posameznih izrazov si ne upam napisati.) »Kaj pa se je zgodilo?« vprašam nekega meni navidezno znane-ga gospoda: »E, hudiča, pojdi gor, pa boš videl, mene pa pusti na miru. Najrajši bi vse te hudiče obesil,« se je odrezal. Na ta način in od tako nervoznih ljudi ne bom, ničesar izvedel — pa kaj za to, nekaj časa še imam torej — hajdi po stopnicah: »Hočem videti!« Kmalu sem bil v nekaki kuhinji podobni čakalnici Narodne banke. Pa že pri vходу sem jih dobil v rebra, kajti gneča je bila ta-

ka, da je bilo nevarno iti dalje, vpitje pa tako, kakor na kakšnem anarhističnem shodu ali na zborovanju Marijinih devic, ki se kregajo štiri za enega fanta, druge pa mirijo ali pomagajo. Toda k stvari. Posrečilo se mi je, zaplesti v pogovor nekega gospoda, ki mi je precej živo — da, nervozno, povedal, za kaj tu gre, češ: »Sedaj naj pride minister Kumanudi, da bo videl, kako tu častimo njegove nare-dbe, tukaj bo spoznal svojo umetnost.« Takoj se je oglasil drugi: »Prokleta ban-da! Prejšnji teden bi bil lahko kupil 100 čeških kron za 480 naših K, po novi za-vlačevalni naredbi jih pa bom moral pla-čati po 600 K, saj so danes zopet 570 kron.« »Na tak način pobijati draginjo — kdo je to še videl? V Zagrebu kupijo vse cenejše devize, mi pa tukaj dan na dan stojimo in prosjačimo za dovoljenje, da jih smemo dražje plačati.« Iz drugega kota: »Še ena naredba ni razglašena, pa je že druga, še bolj neumna tukaj.« Iz srede: »Če že Narodna banka nekaj pre-zvame, naj nastavi uradnike, kaj bo tista ena »fajla« sama naredila, saj je čudno da ne znori!« itd. Kmalu sem bil in-formiran, da so to trgovci, ki morajo pla-

čevati blago v inozemstvu, radi vladne naredbe pa morajo sedaj tratiti čas in denar, kar bo na cene blaga zelo slabo učinkovalo!

Ogledal sem si tudi obraze zabav-ljajočih. Pa mislite morda, da so to bili kakšni socialdemokrati? Kaj še! Sami znani obrazi, ki so pri zadnjih volitvah voljili liberalce, recite demokrate. Najbolj obupani so pa bili trgovci iz Celja in Ma-rihora. Le-ti so prišli radi plačila sem v Ljubljano, opravili pa — kakor sem videl — niso nič ...

Pol ure sem zdržal tukaj, in zadosti sem imel. Predno sem se pa iztisnil iz gneče, sem naletel na hudo zabavljajoče-ga, kakemu trgovskemu slugi podobnega človeka. Hoteč ga malo pomiriti, sem dejal: »No, saj bomo imeli kmalu volitve, bo treba voliti liberalce, oni edini imajo vladanje v mezinu, bodo že napravili red.« »Kaj?«, se je vame zadr — čisto po načinu Boltačevega Pepeta — »voliti sem jih, volil, pa naj mi še enkrat pride-jo ti hudiči, jih bom tako v r... sunil!«

Zunaj sem bil. Komentarja ni po-treba.

sih nomadov, ki so imeli domovino danes tukaj, jutri tam, v vsaki pa enake križe in težave. Ne nazaj, temveč naprej hočemo.

Konservativci — vsi nasprotniki socializma so namreč konservativni — pravijo, da se mora ohraniti, kar je. A nikoli se ni ohranilo, kar je bilo. Vse, kar se je porodilo, je umrlo, kar je nastalo, je izginilo. Ako bi bili gospodje tako dosledni kakor se delajo, bi morali storiti nekaj strašno neumnega. Če je namreč res vsaka revolucija »ilegitimna«, torej nedopuščena, tedaj bi se morale najprej preplesti vse revolucije, ki so že bile in izbrisati bi se morali praktično vsi njih sledovi.

Pa prevdarite, tovariši, ki se z vsemi štirimi držite tega, kaj bi se tedaj moralo zgoditi! Hlače dol! Kajti nezakonite so; gospodarska revolucija jih je porodila. Ven iz hiše, ki je Bog ni ustvaril, ne priroda sezidala! V prah ž njo. Proč z mesti in vasm, s plugom, s knjigami, z vozom, z domačimi živalmi! Smrt kulturi in civilizaciji! Nazaj v gozde, puščave, nagi, brez orodja, ognja, strehe! Kajti samo tisto prvotno divje življenje divjega človeka je bilo legitimno: vse, kar je pozneje prišlo, je rodila revolucija!

Pa le ne preveč strahu! Le potolažite se! To se ne bo zgodilo, pa če bi nam tisoč fanatičnih prorokov začelo hvaliti blaženost »naravnega življenja«. Toda sedaj bodite pravični. Če je bilo doslej dobro, da je napredoval svet, tedaj vam mora biti všeč, da gre še naprej. In če so privatni kapitalisti v večnem izpreminjanju postali lastniki delovnih sredstev ter skoraj neomejeni gospodarji, vam mora biti prav, da izpremeni bodoči razvoj tudi to.

Politične vesti.

+ **Železničarji na Hrvaškem pred izbruhom stavke.** Delavci državnih železnic v Zagrebu so ravnateljstvu podali ultimatum, v katerem zahtevajo, da jim takoj plača obljubljenе poviške. Če ne pa stopijo danes, v soboto v stavko.

+ **V državah belega terora** srečni državljani nikdar ne morejo prav vedeti, kdaj se jim oblastno nasilje obesi na vrat. Pri nas n. nr. ne vemo nikoli, kdaj se bo vladi poljubilo, da dvigne svojo korumpirano roko k pozivu na nova preganjanja proti delavskim masam. Toliko prakse smo si pa tekom časa že pridobili, da lahko s sigurnostjo trdimo, da je šlo našim diplomatom pred pričetkom novih nezakonitih dejanj kjerkoli nekaj narobe in se potem poslužujejo policijske metode, da obrnejo pozornost javnosti od svojih blamaž. Poročajo, da je policija v Zagrebu ponovno aretirala komunistične vodje Cvijića, Horvatina in pisatelja Cesarca. V uredništvu »Borbe« so uvedli hišno preiskavo in vse razmetali. Pravijo, da so te aretacije in preiskave v zvezi z znanimi komunističnimi letaki in brošurami, ki so se razdeljevale na konferenci v Genovi in so bile naperjene proti naše delegaciji in barbarski reakciji jugoslovanske vlade. Te aretacije so prav gotovo le pričetek novih nasilnih napadov jugoslovanske buržoazije na delavstvo. Upamo pa, da dolgo take razmere ne bodo več vladale, ker se zedinjenje vsega proletariata že hitro približuje. In ob volitvah bomo končno dvignili pest tudi mi!

+ **Francija gre italijansko pot.** Nek slovenski ameriški list poroča, da je skrkirala velika francoska banka »Banque Industrielle de Chine«. Pri tej priliki so prišli na sled velikim lopovščinam vodi-

teljev banke. Zapleteni so tudi najvišji krogi Francije. Banka se je aktivno udeležila volilne borbe in je izdala nad 600 tisoč frankov za časa predsednika Mileranda. — Živa slika: Pa se upajo še med svet. Potem razumemo kačje zvijanje v Genovi.

ATENTAT ZA ATENTATOM.

Za tovarnarjem Westenom je začela celjska buržoazija borbo zoper delavstvo. Celjski pekovski mojstri, ki so že celo celemu svetu znani, so začeli akcijo za razveljavljenje delavskih mezdnih pogodb. Tebi nič meni nič, je gospoda zaukazala Kolektivni zadrugi rokodelskih obrti v Celju, odsek pekov, naj obvesti podružnico živilskih delavcev, da 1. maja ne pripozna več zadnje sklenjene pogodbe z dne 23. decembra 1921. Zadruga je takoj vposlala naslednji dopis: Podpisani pekovski mojstri mesta Celje in okolica si usojajo naznaniti, da razveljavijo in odpovedo pogodbo, ki so jo sklenili dne 23. decembra 1921 s svojimi pomočniki. Odpoved velja s 1. majem 1922. Od 1. maja 1922 naprej se smatrajo podpisani vsake v tarifi (pogodbi) navedene obveznosti prosti. Podpisali so celjski javnosti in delavstvu dobro znani Kürbisch, Lopan, Vošnjak, Achleitner, iz Gaberja Kohna, Kren, Antle in naslednik, ki nosi samo ime pekovski mojster, Oberžan, Lesjak in delavstvu dobro znani nemčur Feigel, ki je pri zadnjih pogajanjih predrzno napadel delavstvo. Inspirator tega vsega pa ni podpisal te izjave, ker je preveč pobožen in ga je vendar strah, da tudi njegovo ime ne bi bleščalo v »Napreju« poleg ostalih. Pekovski pomočniki so si prisegli zvestobo solidarnega boja zoper celjske naduhle pekovske mojstre. Skupno s stavkajočimi kovinarji Westenove tovarne, ker vedo, da je to njegovo maslo, bode delavska armada pokazala da si je zvesta in svesta boja zoper bestialnost nadutega celjskega kapitalizma. Podpisancem pa povejmo da gremo do skrajnosti.

Prizadeto delavstvo.

Dnevne vesti.

Brez vsega drugega komentaria. Bivši gledališki vratar K o l e r, ki je bil večeraj na nečuten način izgnan iz države, se je danes (v soboto) zjutraj povrnil v Ljubljano. Poslale so ga obmejne oblasti — naše in italijanske — nazaj, izgonški dokumenti, ki so jih izpostavili na policijskem ravnateljstvu v Ljubljani — niso bili v redu. Današnje »Jutro« ogorčeno zahteva, da se Kolerieva zadeva nemudoma razčisti in da se krivci, ki so zagrešili eno izmed naših največjih in najumazanejših justičnih umorov, kaznujejo z vso strogostjo. Ta kazen jih bo gotovo zadela, za to smo poskrbeli že mi in krivci se bodo svojih dejanj še kesali, na najs sedijo v gledališču ali na realnih gimnazijah, v policijski palači ali pa v palači pokrajinskega namestništva. Priti je moralo do skrajnega zločina, da se je javnost nazadnje postavila po robu in da se je vzbudilo tudi »Jutro«, ki je doslej na vse naše pozive molčalo z grobnim molkom. »Narod« seveda, ki je s tistimi krogi, ki so povzročitelji in tihi sodelavci pri gledališkem sinradu, nadaljuje še vedno farbanje svojih čitateljev z nesramnimi lažmi in zavijanjem.

Odpri pismo g. učitelja Mlakarja dr. Triljerju priobčujemo še enkrat, ker nam je zadnjič (v št. 100) tiskarski skrat pokvaril zmesel v prvem in drugem odstavku tako, da se nekatere navedbe ne strinjajo z originalom, zlasti ne preje natisnani stavek: »Kako ste li mogli ...«

Popravljamo, da se ne bo mislilo, da je g. Mlakar kak strankin uskok. Prosimo bralce, da primerjajo prejšnjo verzijo s to, kakor bi morala biti.

Ljubljana.

- **Jurjevanje priredita na Gradu 7. t. m.** Št. Peterska in Št. Jakobsko - Trnovska podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda. Zjutraj ob 9. je maša v grajski kapeli, pri kateri pojejo ruski dijaki, potem prosta zabava ves dan do 19. na grajskem dvorišču. — Ta prireditve služi v dobrodelen namen, kakor izjavljata odbora obeh podružnic. No, v teku teh 80 let, odkar so se podobna veseljačenja med Slovenci razpasla, smo imeli dovolj prilike spoznati, kako gre pravzaprav pri njih: Za par stotisoč kron, ki jih nezavedno in skrajno filistrsko občinstvo izda za slabo, drago jed in še slabšo, še dražjo pijačo z vsemi njenimi posledicami, se nabere par bornih tisočakov, in ti predstavljajo potem uspeh tistega dobrodelnega namena. Nam se tako gospodarjenje ne zdi čisto nič pohvale in reklame vredno, čeprav bi ga izvrševala sama Družba sv. Cirila in Metoda, ki, pravijo, nosi v svojem programu najidealnejše kulturne cilje. Ravno nasprotno: Če ima Družba take cilje, bi bila njena dolžnost, da jih doseže na način, ki bi ne postavljala njenega delovanja pred treznimi ljudmi v skrajno dvomljivo luč. Ravno Družba ima težke grehe na svoji vesti, ker se trudi že nekaj desetletij, vzdržati med ljudstvom njegove pijančarske in neresne instinkte pod krinko dobrodelnih namenov. In čas je, da napravi temu svojemu početju konec ali pa naj izgine, veliko večjo korist bomo imeli od tega. Zlasti pa naj bi postala pametna v času, ko vse toži o neznosni dragini in ko vemo, da so milijoni, ki umirajo v črni bedi. Če ima kak višji namen, naj ga skuša udeležiti na drugačen način. Vsakdo ve, da je to mogoče. Mislimo tudi, da se v tem oziru z nami strinja vse zavedno občinstvo in da bo to poskrbelo, da slične prireditve, kakor je gorenja, v bodoče ne bodo več dobro uspevale, vsaj ta ne na njegov račun, čeprav zamudi s tem take nainovnejše atrakcije, kakor so pojoči wranglovski Rusi. Tudi zakrinkanih zločinov v imenu narodnosti in kulturnih namenov naj bi bilo enkrat konec!

Popis živine. V zmislu razpisa pokrajinske uprave za Slovenijo, oddelek za kmetijstvo, se bodo v Ljubljani dne 10., 11. in 12. maja 1922 popisovali: konji, osli, mežgi, mule, goveda, prašiči, ovce, koze, perutnina (kokoši, race, gosi in purani) ter čebelni panji. Navedene tri dni bodo poslovale tri komisije, in sicer: a) za mesto na magistratu v popisovalnem uradu, Galetova hiša, pritličje, desno, in sicer od 8. do 2.; b) na Barju bo popisovanje od hiše do hiše in c) istotako v Spodnji Šiški. V mestu bivajoči lastniki navedenih živali se pozivljajo, da store pravočasno svojo dolžnost. Zamudniki bodo kaznovani.

»Koroški večer«. »Gospodovski Zvon« in »Udruženje koroških Slovencev« priredite 13. maja v zgornjih prostorih »Narodnega doma« »Koroški večer« z bogatim sporedom. Javnost, ki ima še južebni za brate, ki žive v nacionalističnem robstvu, se opozarja že sedaj, da omogoči z gmotnimi sredstvi kolikor mogoče lep uspeh prireditve, katere čisti dobiček je namenjen v procvit omenjenih društev.

Kolesarjenje po državni cesti Ljubljana-Ježica. Opozarjamo, da je glasom

tukajšnjega razglašala z dne 17. avgusta 1921, št. 25.973 za kolesarjenje po državni cesti Ljubljana-Jeziča in nazaj dovoljen le levi banket državne ceste in glasom razglašala z dne 17. septembra 1921, št. 28.643 za vožnjo z ročnimi vozički le desni banket te ceste v obeh slučajih mišljeno od vidika Ljubljana-Jeziča. Prestopki tega razglašala s ebodo kaznovali po ministrski naredbi z dne 30. septembra 1857 drž. zak. št. 198.

Pazniki mestnih nasadov. Mestna občina potrebuje tri paznike za mestne nasade proti primerni mesečni plači. Reflektira se predvsem na upokojece. Prosilci naj se zglase v mestnem gospodarskem uradu med navadnimi uradnimi urami.

Občinski svet bo imel redno sejo v torek 9. majnika ob 5. popoldne v mestni dvorani.

Opozorjamo, da je prevzel restavracijo Grand Hotela »Union« v Ljubljani g. Fran Rom. Glej današnji oglas!

Celje.

S časom naprej! Okrožna strokovna komisija v Celju je glasom sklepa strokovne konference z dne 19. pr. m. sklicala vse strokovne, gospodarske, politične in kulturne organizacije, da ustanovijo »Delavski svet«. Tozadevna konferenca se bo vršila v nedeljo dne 7. maja 1922 ob 8. uri zjutraj na »Zelenem travniku«. Vabila bodo organizacijam še posebej vposlana. O pomenu »Delavskih svetov« bomo v posebnem članku govorili.

V Celju stavkajo krojaški pomočniki že več dni. Gospodje delodajalci nočejo dovoliti oziroma podpisati kolektivne pogodbe, ker smatrajo menda svoje pomočnike za nekake hlapce. Razširjajo po Celju in okolici neresnične vesti, da pomočniki zaslužijo do 1600 K tedensko, sedaj pa zahtevajo še več. Lažnjivec je tisti mojster, ki konsumentom kaj takega pripoveduje. Drugič ga imenoma navedemo! Konsumentom bomo pa to dokazali v številkah prihodnje dni. Celjski, mariborski in ljubljanski delodajalci zaračunavajo po enakih tarifih, dočim naj bi dobili celjski pomočniki 100—150 K manj na teden, kakor isti v Mariboru in Ljubljani, in to v kljub zahtevanemu povišku. Očividno rabijo celjski mojstri več za svoje življenje kakor oni v Mariboru in Ljubljani. Za pomočnike je pa po njih mnenju še jedilni list, ki ga je priobčil »Naprej«. Predober. Mojstre baje komandira g. Bizjak. Tisti Bizjak, ki je svojčas premenil svojo barvo in najbrž špekulira na kako višjo politično službo. — Delavci, bodite uverjeni, da je zmaga naša! Občinstvo pa si naj ogleda cenike v tajništvu, in se prepriča, kje je pravica. Če pa kdo zasluži včasih malo več, se mora upoštevati, da ni delal 8 ur, ampak 12—16 ur na dan, kar gg. radi imajo. Obrtno nadzorništvo bi se o takih stvareh res smelo enkrat prepričati.

Dopisi.

Prvi maj na Jesenicah je praznovalo tukajšnje delavstvo nadvse slovesno, v kolikor ni pokvarilo zunanje manifestacije vreme, ki je bilo skrajno slabo. Že ob 12. ponoči so naznanjali topiči Javorniških sodrugov, da je napočil že težko pričakovani, rdeči 1. maj, praznik delavnege razreda. Že v prvih jutranjih urah je bila budnica, vršilo jo je delavsko pevsko društvo »Sava« in naša kovinarska godba, katere ni zadržalo niti deževno vreme. Kljub temu je šla nasproti Javorniškim sodrugom, ki so se zbrali pred »Žumrom« in so potem z zastavo in godbo na čelu korakali na skupno zbirališče;

med potjo so se jim pridružili sodrugi iz Dobrave, Savski in Jeseniški sodrugi so jih pričakovali z zastavo in so potem skupno vkorakali v »Delavski dom«, ker se obhod, kakor je bil namenjen, nikakor ni mogel vršiti vsled čimdalje hujšega deževja. Ob 10. je bil shod. Kot govornika sta bila dr. Lemež in za našo stranko sodrug Koren, njegovemu stvarnemu govoru je delavstvo z zanimanjem sledilo. Oba govornika sta govorila v smislu berlinskih sklepov, o potrebi enotne fronte vsega proletariata, kar je sprejelo vse zavedno delavstvo z navdušenjem in odobravanjem na znanje, kar bodi dokaz, kako delavstvo želi skupnega dela, ker se zaveđa, da mu sicer preti zgubiti še to, kar si je v dolgi dobi s trudom in težkimi žrtvami priboril. V splošnem je bilo ta dan med tukajšnjim delavstvom opazati zadovoljstvo in sloga v medsebojnem občejanju. In tako je prav, delavstvo vzdrami se! Zvečer je priredila tukajšnja podružnica »Svobode« igro »Dramo štirih revnih sten« s splošnim uspehom, dvorana je bila nabito polna.

Proslava 1. maja v Trzinu. Na predvečer Prvega maja se je vršila v nabito polni dvorani Konsumnega društva za Slovenijo predstava »Drama štirih revnih sten«, pred predstavo pa smo imeli priliko slišati naš izborni mešani pevski zbor ter nekaj lepih skladb proizvajanih na goslih ter spremljanih s klavirjem. — Na dan Prvega maja se je zbralo tam lepo število sodrugov in sodrugič ter smo ob 7. odkorakali s tremi rdečimi zastavami na čelu vsi ozaljšani z rdečimi šopki proti Križam. Na Pristavi nas je pozdravilo streljanje iz topičev. Celo pot pevajočim delavske pesmi pa nam je v Križah hotel nekoliko ponagajati dež ali le malo časa in zopet je korakal tržiški zavedni proletarijat proti Kovorju ter od tam preko Bistrice nazaj na trg in skozi trg do grada ter nazaj v »Delavski dom«, kjer se je vršil majski shod, za katerega predsednikom je imenoval sodr. Krištofek župana sodr. Padaria in za zapisnikarja sodr. Lenarteka. Na shodu je po pozdravu in nagovoru sodr. Padaria poročal sodr. Marčič o pomenu proslave 1. maja ter o resolucijah berlinske konference. In o pomenu delavskih organizacij za delavstvo. Za sodr. Marčičem je govoril sodr. Milan Drganec v hrvaškem jeziku. Ta je povdarjal potrebo delavske združitve pod zastavo marksizma, da si na tej poti pridobi in pribori svoj končni cilj. V istem smislu je tudi govoril sodr. Stegnar Rok. Končno je sodr. Padar zaključil shod in priporočal, da naj se delavstvo popoldne udeleži tudi zabavne veselice, kjer naj pa pokaže, da je v resnici zavedno. — Ves čisti dobiček od proslave 1. maja pa je namenilo tržiško zavedno delavstvo za gladujočo Rusijo. — Popoldanska veselica pa se je vršila v najlepšem redu z neprisiljeno zabavo našega delavstva.

Iz tovarne »Bistra« v Domžalah. Prejeli smo: Z ozirom na notico v Vašem cenj. listu z dne 29. aprila pod naslovom »Reklama tovarne Bistra v Domžalah« si dovolimo poslati Vam sledeče pojasnilo: Tovarna Bistra daje montiranje ključavnice na dom, ker so se uslužbenci v drugih službah, zlasti pri železnici oglasili, da bi v prostem času, ki jim ostaja na razpolago, lahko privatno na domu nekaj zaslužili. Poleg tega je hotela tovarna tudi uvesti domačo obrt, da daje priliko na domu zaslužiti onim, ki iz kakoršnegakoli vzroka ne morejo delati v tovarni. Ko se na ta način kdo oglasi v tovarni, da bi prevzel ključavnice v montiranje, se mora seveda najprej vodstvo tovarne

prepričati, ali to delo razume. Radi tega se vsakdo povabi, da v tovarni poskusi montiranje in mu delovodja pokaže, kako se to montiranje izvrši. Če pa dotičnik nima časa, da bi poskusil montiranje v tovarni pod vodstvom delovodje ali izkušnega delavca, se mu da nekaj ključavnice na dom, da jih montira za poskušnjo. Če so ključavnice dobro montirane, potem se mu da večja partija na dom v svrhu izgotovitve. Naravno je, da si mora tovarna zagotoviti identiteto osebe, kateri izroči večjo partijo blaga v svrhu montaže. Od oseb, katerih ne pozna, zahteva legitimacijo pristojnega županstva. Ta način postopanja je običajen tudi pri drugih tovarnah in boste gotovo sami izprevideli, da se popolnoma neznanim osebam, katerih vodstvo ni nikoli preje videlo, ne more zaupati brez vsake legitimacije večjih partij blaga. Zato naše postopanje nikakor ni naperjeno proti delavcem, ravno nasprotno, mnogi so prav zadovoljni, da se jim da prilika domačega zaslužka. V tem oziru bi Vam lahko dali še več podatkov. Samo enkrat se je oglašil nek delavec v času, ko je bil delovodja tovarne bolan in trgovski poslovodja po opravljeni odsoten. Sicer se je postreglo vse točno v njihovo zadovoljnost. Z ozirom na to Vas prosimo, da izvolite, resnici na ljubo, popraviti svojo gori navedeno natico in pojasniti dejanski položaj, da se ne bo en slučaj krivo razlagal... — »Bistra«, kovinska in lesna industrija d. z. o. z. v Domžalah.

Iz gledališke pisarne. V nedeljo, dne 7. t. m., v torek, dne 9. t. m. in v sredo, dne 10. t. m. gostuje v tukajšnji operi član zagrebške opere gospod Josip Križaj. V nedeljo, 7. t. m., in v sredo, dne 10. t. m. nastopi v naslovni vlogi »Borisa Godunova«, v torek, dne 9. t. m. poje Mefista v operi »Faust«. Te tri predstave se prično vsakokrat ob pol osmih zvečer.

Večer baleta in ritmike slovenske plesalke Lidije Wisiakove se na splošno željo občinstva ponovi v ponedeljek, dne 8. t. m. ob osmih zvečer v opernem gledališču.

ODPRTO PISMO GOSPODU DR. KARLU TRILLERJU V LJUBLJANI.

Iz Vaše objave v »Slov. Narod« doznavam, s kako vneto zastopate interese knezov W., notabene bogatih in lojalnih naših »podanikov«. Nehote se mi vzbujajo spomini na one težke, polpretekle dni. Izvolite pojasniti, gospodine doktorice, zakaj niste branili s toliko energijo v letu 1915. mene v moji »veleizdajniški« zadevi?!

Prevzeli ste v moji aferi v maju 1915 pravno zastopstvo. Še tri tedne pred glavno obravnavo ste mi pisali v Judenburg pismo, da pride te zagotovo v Gradec h glavni obravnavi, a tik pred obravnavo ste mi odpovedali zastopništvo. Ali naj Vam povem, kako sem prespal ono noč pred obravnavo, kako moja žena in trije otroci?! Ker mi v zadnjem hipu ni bilo možno dobiti drugega zagovornika, zastopal me je pred vojnim sodiščem v Gradcu ex offio zagovornik — nemški nacionalc dr. W. Kako ste li mogli pustiti zvestega somišljenika narodno - napredne stranke tako na cedilu?!

Seveda, življenje ubogega slovenskega učitelja Vam pač, g. doktor, ni bilo toliko pri srcu, kakor Vam je udobnost bogatega nemškega »firšta«.

Ljubljana, dne 1. maja 1922.

Fran Mlakar, mestni učitelj.

Šport.

Prvenstvene tekme. Danes v nedeljo se bodo vršile na igrišču Svobode - Moste sledeče prvenstvene tekme: ob 14. Hermes rez. - Ilirija III. Sodi g. Perpar. Ob 15.30 pa nastopi Svoboda - Ljubljana proti Svobodi - Moste. Tekmo sodi g. Kepec. Na igrišču Sparta - Primorje se bo vršila ob 16. prven. tekma Hermes - L. A. S. K. Sodnik g. Hus. Službujoči odbornik na igrišču Svobode - M. g. Svetek, na igrišču Sparta - Primorje g. Kos.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Mlad mož, samec, star 27 let, rudar, kom, se želi v svrhu ženitve seznaniti z dekletom od starosti 18 do 20 let, lepe zunanosti brez premoženja. Morebitne ponudbe po možnosti s sliko, ki se na zahtevo vrne, naj se pošiljajo na upravo „Naprejš“ pod „ženitev“.

Limone
Pomeranče
Rožiče --
Riž --
oddaja po najnižjih cenah trdka
Paternost & Remic,
Ljubljana,
Slomškova ulica 11. Tel. 589.

Zdravilišče Rogaška Slatina.

Postaja Grobelno na Južni železnici in odtam po lokalni železnici v Rogaški Slatini.
Zdravilišče, kjer se pijejo tri vrste najboljših zdravilnih vod (Tempel, Styria, Donati).

TEMPEL-VRELEC. Najboljša namizna voda, najbogatejša na ogljikovi kislini. Pospešuje prebavljanje in presnavljanje.

STYRIA-VRELEC. Zdravilna voda proti kroničnemu katarju želodca in čreves, najboljši pripomoček proti slabemu prebavljanju in teku, boleznim jeter in ledvic, sladkorni bolezni.

DONATI-VRELEC. Najmočnejši vrelec svoje vrste, posebno dobro sredstvo proti črevesnemu katarju, žolčnemu kamenu, sladkorni bolezni, debelosti, hemoroidom, putiki itd.

Rogaška Slatina je najbolj priljubljena in se v obče največ zahteva. To pa radi tega, ker je izmed vseh alkalno-solaničnih rudniskokislinskih slatin najbogatejša na ogljikovi kislini. — Ta slatina je najokusnejša krepčilna in oživajoča pijača; obenem pa tudi najboljša sredstvo, s katerim se obvaruje v mrzlih krajih mrzlice.

Rogaška Slatina je najmodernejša in največje zdravilišče v celi Jugoslaviji. Hydroterapija, elektroterapija in inhalatorij, gimnastika za zdravljenje, kopeli z ogljikovo kislino, slane, sončne, parne, zračne, solne kopeli in kopeli z vročim zrakom. Zdravljenje z mlekom in sirotko. Dietetska restavracija. Lastni vodovod za pitno vodo. 228 m nad morjem ležeče. Stalni poštni in brzojavni urad. Velika kopališka dvorana, bralna soba, lepe jedilnice, dobre restavracije, kavarne, slaščičarne, terase, sprehajališča, vojaška godba. Pogoste priredbe plesov, umetniških in navadnih koncertov, tombole. Izposojevalna knjižnica, lepi parki itd. Živahen poštni in vozni promet. Avtomobili in vozovi stoje gostom na razpolago. **Sezija od 1. maja do 30. septembra.**

Ravnateljstvo drž. zdravilišča Rogaška Slatina.

„Gazela“ **milo** se peni kakor najboljša toaletno milo.
„Gazela“ **milo** je visokoprocentno in zato štedljivo v porabi.
„Gazela“ **milo** je popolnoma nevtrarno, torej ne škoduje perilu.
„Gazela“ **milo** je v ceni brez konkurence.

NAZNANILO.

P. n. slaynemu občinstvu najuljudneje naznanjam, da sem prevzel mesto restavraterja in ravnatelja Grand Hotela „UNION“ v Ljubljani. Nudil bom p. n. gostom prvovrstno hrano, specialitete primorske kuhinje, izboren in cenen predjužnik ter vabim slav. občinstvo na mnogobrojen obisk. S svojo strokovno znanostjo in prakso jamčim p. n. gostom za najokusnejše pripravljena jedila, za izborna pijača ter za najboljšo in najfinejšo postrežbo.

Priporočam se ter beležim z najodličnejšim spoštovanjem

Fran Rom,

restavrater in ravnatelj Grand Hotela „Union“.

ZAHVALA.

Povodom najinega odhoda iz Ljubljane — zapuščajoč vodstvo hotela in restavracije GRAND HOTELA „UNION“ — se zahvaljujem vsem cenjenim gostom za njih dosedanje naklonjenost ter se jim priporočava tudi za bodoče.

Ljubljana, 1. maja 1922.

Jan in Kati Fiala.

V trgovini
O. Bernatovič
Ljubljana, Mestni trg 5

se dobe še po jako nizki ceni:

Moške obleke	od 160 din. naprej
Raglan	od 250 din. naprej
Moške hlače	od 80 din. naprej
Damski plašči	od 150 din. naprej
Damski kostumi	od 180 din. naprej
Damske modne obleke	od 200 din. naprej
Damska krila	od 60 din. naprej
Damske bluze	od 30 din. naprej

Spomladne novosti vedno v zalogi.

Inserirajte v Naprejš.

Sposobnega, samostojnega ter izkušenega

gradbenega polirja

se išče za takojšnji nastop. Predstaviti se pri stavbeni trdki

Viljem Treč v Ljubljani,
Gospodarska cesta 10.

Trboveljska premogokopna družba v Ljubljani se preseli

dne 6. maja t. l. iz Knafljeve ulice št. 13 na **Miklošičevo cesto št. 15.**

Telefon št. 239 in št. 342.

Kruh in pecivo vseh vrst

najboljše kakovosti peče

I. delavska pekarna
v Ljubljani, Kolezijska ulica 4
in ga oddaja

v Ljubljani in okolici v onih prodajalnah, ki so označene s tozadevnimi napisi.

Prvovrstna
PUCH-KOLESA
pnevmatike in vse potrebščine

kupite najceneje pri trdki

IGN. VOK, specialna trgovina živalnih strojev in koles
Ljubljana, Sodna ulica št. 7.